

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 517/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **ARTHUR CONSULTING, s.r.o.**, Zámocká 10, Bratislava, IČO 35 779 845, zastúpenej advokátkou Mgr. Alicou Mendlovou, Riečna 2, Bratislava, proti upovedomeniu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10Cb/352/2015 zo 7. augusta 2023 a upovedomeniu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1Cob/138/2022 z 30. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 10Cb/352/2015 z 2. júna 2021 (teraz konanie vedené Mestským súdom Bratislava III sp. zn. B4-10Cb/352/2015) **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upovedomeniami Mestského súdu Bratislava III (ďalej len „mestský súd“) v konaní sp. zn. 10Cb/352/2015 zo 7. augusta 2023 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 1Cob/138/2022 z 30. júna 2022. Sťažovateľka navrhuje napadnuté upovedomenia zrušiť a obom súdom prikázať vo veci konať a rozhodnúť.

2. Doplnením ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 4. septembra 2023 sťažovateľka navrhla odložiť vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 10Cb/352/2015 z 2. júna 2021. Uvedený návrh sťažovateľka odôvodnila tým, že nútený výkon rozsudku okresného súdu bude pre ňu po ekonomickej stránke likvidačný.

3. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len

„rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyni spravodajkyni Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Bratislava IV rozsudkom č. k. 10Cb/352/2015 z 2. júna 2021 rozhodol, že sťažovateľka ako žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 23 220,40 eur s príslušenstvom, ďalším výrokom zvýšnú časť žaloby zamietol a tretím výrokom žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 38,82 %.

5. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie v elektronickej forme. Samotné odvolanie vo forme PDF súboru bolo prílohou realizovaného elektronického podania. Správa obsahovala zaručený elektronický podpis, príloha podpis v tejto forme neobsahovala. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že z opatrnosti v rovnaký deň (17. júla 2021) zaslala odvolanie aj v listinnej podobe prostredníctvom pošty.

6. Súd prvej inštancie zaslal odvolanie sťažovateľky na vyjadrenie protistrane a následne zaslal toto vyjadrenie sťažovateľke na podanie repliky. Následne mestský súd predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu.

7. Krajský súd napadnutým upovedomením vec vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia z dôvodu, že elektronicke podané odvolanie nespĺňa podmienky riadneho elektronického podania. Zároveň okresný súd zaviazal, aby o tomto postupe informoval strany konania a tiež aby prešetril, či odvolanie bolo podané v súlade s § 125 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a príp. spis opätovne predložil krajskému súdu.

8. Mestský súd doručil upovedomenie krajského súdu sťažovateľke, ktorá na neho podrobne reagovala podaním doručeným mestskému súdu 14. júla 2023. Mestský súd napadnutým upovedomením sťažovateľke oznámil, že nebude na jej podanie zo 14. júla 2023 procesne reagovať a že názor krajského súdu vyjadrený v jeho upovedomení je pre súd prvej inštancie záväzný. V závere konštatoval, že tvrdenie sťažovateľky o podaní odvolania na poštovú prepravu nepovažuje za preukázanú skutočnosť, pretože v spise nie je evidovaná žiadna takáto listinná zásielka a ani z fotokópie obálky nevyplýva žiaden relevantný záver.

9. Sťažovateľka porušenie označených práv vníma v postupe všeobecných súdov, ktoré napriek tomu, že odvolanie riadne podala, na neho neprihliadali. Sťažovateľka tvrdí, že na základe postupu súdu prvej inštancie nemala žiadne pochybnosti, že by podanie odvolania urobila riadne a včas. I keby sa listinným podaním všeobecné súdy nezaoberali, tak z autorizovanej elektronickej správy bolo zrejmé, že sťažovateľka, zastúpená právnu zástupkyňou, podáva vo veci odvolanie. Pokiaľ však aj napriek tomu súd nepovažoval odvolanie za riadne podpísané, tak podľa § 129 ods. 2 CSP mal súd sťažovateľku vyzvať na doplnenie neúplného podania.

10. Postup krajského súdu považuje sťažovateľka za formalistický a v tejto súvislosti poukazuje na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 269/2022 z 12. januára 2023.

11. Postup mestského súdu považuje sťažovateľka za neprípustný, pretože nerešpektoval príkaz krajského súdu a po prešetroaní vec opätovne nepredložil odvolaciemu súdu, a to napriek tomu, že sťažovateľka podala obsiahle vyjadrenie. Navyše, z nepochopiteľných príčin súd prvej inštancie aj naďalej tvrdí, že neeviduje listinnú podobu odvolania. Sťažovateľka vyjadrila presvedčenie, že zásielka s odvolaním sa musela stratiť práve na súde prvej inštancie. Tento záver odôvodnila

tým, že disponuje dôkazom o podaní listinnej zásielky, ktorý súdu aj predložila – fotokópia poštovej obálky s pečiatkou pošty s dátumom 17. júna 2021.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie o porušení základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom mestského súdu a krajského súdu, ktorým neprihliadli na odvolanie podané sťažovateľkou v elektronickej i listinnej forme.

13. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či postup všeobecných súdov vo veci sťažovateľky je možné považovať za ústavne udržateľný a v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ako aj ustanoveniami zákona č. 305/2013 Z. z. Zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov v kontexte sťažnostných námietok.

14. Argumenty sťažovateľky je možné rozdeliť do troch línií. V prvom rade sťažovateľka namieta tvrdenie, že elektronicky podané odvolanie nebolo perfektné. Podľa jej názoru sa požadovaná autorizácia vzťahuje aj na prílohu elektronickej správy, ktorej „telo“ je autorizované.

15. Ďalší okruh námietok predstavuje prijatie záveru o neúplnosti konkrétneho podania (t. j. elektronicky podaného odvolania ako neautorizovanej prílohy), čo však ale znamená, že všeobecné súdy sú v takom prípade povinné vyzvať odvolateľa na odstránenie nedostatkov podania.

16. Napokon sťažovateľka kritizovala postup okresného súdu (následne mestského súdu) jednak v tom, že bezprostredne po doručení odvolania vykonával jednotlivé procesné úkony, čo v nej navodzovalo oprávnený dojem o riadne vykonanom úkone, navyše v situácii, keď z opatrnosti mestskému súdu zaslala odvolanie aj v listinnej podobe. Okrem toho sťažovateľka namietala aj skutočnosť, že mestský súd sa rozhodol na jej vyjadrenie doručené 14. júla 2023 nereagovať a spis opätovne krajskému súdu nepredložiť.

17. Podľa § 125 ods. 1 a 2 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe, pričom podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí príslušnému súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

18. Podľa druhej vety § 23 ods. 1 zákona o e-Governmente osoba, ktorá nie je orgánom verejnej moci, vykoná autorizáciu elektronického podania, a) ak sa podľa zákona podáva v elektronickej podobe a zákon neustanovuje iný spôsob autorizácie alebo ak je podľa osobitného predpisu náležitou podania vlastnoručný podpis 1. kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou, 2. použitím na to určenej funkcie informačného systému prístupového miesta a po úspešnej autentifikácii osoby, ktorá autorizáciu vykonáva, zodpovedajúcej najmenej úrovni zabezpečenia „pokročilá“ podľa osobitného predpisu, ak sa zabezpečí uvedenie tejto osoby ako odosielateľa elektronickej správy, nemennosť obsahu autorizovaného dokumentu

do momentu uloženia v elektronickej schránke adresáta, spojenie autorizovaného dokumentu s identifikátorom osoby odosielateľa a zachovanie väzby medzi nimi, ak to osobitný predpis nezakazuje, alebo 3. uznaným spôsobom autorizácie, ak to osobitný predpis nezakazuje, b) kvalifikovaným elektronickým podpisom, ktorého kvalifikovaný certifikát obsahuje minimálny súbor osobných identifikačných údajov reprezentujúcich jedinečným spôsobom fyzickú osobu podľa osobitného predpisu a ktorý zahrnul do autorizácie aj kvalifikovanú elektronickú časovú pečiatku, ktorá určuje dátum a čas, po ktorom nastala autorizácia, ak je podľa osobitného predpisu náležitosťou podania vlastnoručný podpis, ktorý musí byť úradne osvedčený.

19. Podľa § 24 ods. 3 zákona o e-Governmente správca ústredného portálu, špecializovaného portálu a informačného systému integrovaného obslužného miesta zabezpečuje, aby bolo možné ich prostredníctvom a) vytvoriť elektronické podanie a k elektronickému podaniu pripojiť iné elektronické dokumenty ako prílohy k elektronickému podaniu podľa § 25 ods. 4, ako aj vytvoriť a odoslať elektronickú úradnú správu s týmto podaním a jeho prílohami, b) autorizovať elektronické podanie a pripojené dokumenty, c) vytlačiť elektronické podanie v listinnej podobe, d) uložiť, aj neúplné, elektronické podanie na pamäťovom médiu, e) zobrazíť elektronické podanie spolu s uvedením zoznamu príloh, ak osobitný predpis ustanovuje povinnosť pripojiť k návrhu na začatie konania, žalobe, žiadosti, sťažnosti, vyjadreniu, stanovisku, ohláseniu alebo inému dokumentu prílohu.

20. Podľa § 24 ods. 5 zákona o e-Governmente obsahovými náležitosťami elektronického formulára pre elektronické podanie sú obsahové náležitosti návrhu na začatie konania, žaloby, žiadosti, sťažnosti, vyjadrenia, stanoviská, ohlásenia alebo iného dokumentu ustanovené osobitnými predpismi, pričom ak je niektorá z obsahových náležitostí podľa osobitných predpisov viazaná na listinnú podobu, považuje sa za splnenú autorizovaním elektronického podania podávajúcim; to platí aj o náležitostiach príloh elektronického podania, ak nejde o prílohy, ktorými sú veci, ktoré nemajú listinnú podobu alebo elektronickú podobu. Obsahom elektronického formulára na elektronické podanie môže byť aj identifikátor osoby.

21. Podľa § 25 ods. 1 zákona o e-Governmente ak osobitný predpis na účely konania o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach osôb ukladá osobe povinnosť podať alebo doručiť orgánu verejnej moci návrh na začatie konania, žalobu, žiadosť, sťažnosť, vyjadrenie, stanovisko, ohlásenie alebo iný dokument alebo ak ju na ich podanie oprávňuje, považuje sa táto povinnosť za riadne splnenú alebo toto oprávnenie za riadne využité podaním elektronického podania alebo doručením elektronického podania, ktoré je autorizované za podmienok podľa § 23 ods. 1. Ustanovením prvej vety nie sú dotknuté oprávnenia orgánu verejnej moci podľa osobitných predpisov požadovať odstránenie väd, doplnenie elektronického podania, odmietnuť prijatie elektronického podania alebo možnosť či povinnosť orgánu verejnej moci nekonať alebo konanie zastaviť, ak je elektronické podanie neúplné. Elektronické podanie je podané jeho odoslaním do elektronickej schránky orgánu verejnej moci; na účely preukázania momentu odoslania sa použijú údaje z potvrdenia podľa ods. 8.

22. Z § 123 CSP jednoznačne vyplýva, že odvolanie je podaním vo veci samej. Z ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 363, § 127 CSP) zároveň vyplýva, že podpis podania vo veci samej, a teda aj podpísanie odvolania, je jeho obligatórnou náležitosťou.

23. V posudzovanom prípade nie je sporná otázka, či podpis odvolania je alebo nie je nevyhnutnou náležitosťou, dokonca ani to, či v prípade, ak je odvolanie podávané elektronicky, je nevyhnutný zaručený elektronický podpis. Sporným ostalo, či aj príloha elektronickej správy podpísanej zaručeným elektronickým podpisom musí byť takto podpísaná, pokiaľ jej obsahom je samotné odvolanie.

24. Podmienka zaručeného elektronického podpisu odvolania ako prílohy elektronického podania vyplýva najmä z § 23 ods. 1, § 24 ods. 5, ako aj § 25 zákona o e-Governmente. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka podala odvolanie elektronicky bez autorizácie, pričom v zmysle § 125 ods. 2 CSP súd na dodatočné doručenie podania v prípade, ak bolo podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu, nevyzýva, na takéto podanie sa neprihliada a nie je možné o ňom rozhodovať. Uvedené potvrdzuje nielen zákonné znenie § 125 ods. 2 CSP, ale aj odborná literatúra: *„Podanie vo veci samej v elektronickej podobe bez autorizácie je potrebné dodatočne doručiť buď v listinnej podobe, alebo v elektronickej podobe s autorizáciou... podľa § 125 ods. 2 CSP je lehota na doplnenie podania dlhšia, a to desaťdňová. Táto lehota na doplnenie je hmotnoprávna a nie je možné ju predĺžiť. Ak v tejto lehote nie je podanie vo veci samej doplnené, neprihliada sa naň. Nenastanú teda vôbec jeho účinky, konanie ním nie je začaté, skončené ani nie je zmenený jeho priebeh a súd o ňom vôbec nerozhoduje. Súd pritom k dodatočnému doručeniu podania nevyzýva.“* (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. Civilný sporový poriadok. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2017, s. 446).

25. K obdobným záverom dospel ústavný súd aj v náleze č. k. II. ÚS 442/2021 z 3. februára 2022 a uznesení č. k. I. ÚS 223/2021 z 25. mája 2021 a tiež uznesení č. k. IV. ÚS 19/2022 z 19. januára 2022. V uznesení č. k. I. ÚS 373/2022 z 23. júna 2022 dokonca po spojení pôvodne dvoch ústavných sťažností do jedného konania tieto odmietol práve z dôvodu, že neboli autorizované na rozdiel od ostatných príloh a na odstránenie tohto nedostatku sťažovateľov nevyzýval.

26. Na základe všetkých uvedených záverov k námietkam uvedeným v bode 13 a 14 možno hodnotiť, že podanie odvolania, ak aj je prílohou elektronickej správy, musí byť samo osebe vzhľadom na skutočnosť, že práve ono je podaním vo veci samej, autorizované v zmysle § 23 ods. 1 zákona o e-Governmente. Rovnako tak postup mestského súdu, ktorý nevyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov podania, nie je porušením jej označených práv, pretože ten, kto podáva podanie vo veci samej elektronicky bez autorizácie, má povinnosť sám odstrániť tento nedostatok, a to bez ďalšej výzvy súdu, teda na strane súdu nie je zákonom daná povinnosť vyzvať na dodatočné doručenie podania.

27. Vo vzťahu ku kritike okresného súdu, ktorý po doručení odvolania vykonával procesné úkony tým, že toto zaslal na vyjadrenie protistrane a následne sťažovateľke na podanie repliky, ústavný súd uvádza, že taký postup síce nie je možné považovať za správny či efektívny, avšak v konečnom dôsledku ním nedošlo k zásahu do označených práv sťažovateľky. Okresný súd odvolanie sťažovateľky zaslal protistrane až po uplynutí lehoty podľa § 125 ods. 2 CSP, v ktorej je možné vady podania odstrániť. Vykonanie procesných úkonov zo strany súdu totiž neovplyvnilo skutočnosť, že sťažovateľka nepodala odvolanie s autorizáciou, ani to, že ho v lehote nedoplnila.

28. V súvislosti s tvrdením sťažovateľky o doručení odvolania v listinnej podobe si ústavný súd podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyžiadal príslušný spis mestského súdu vrátane jeho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti. Zákonný sudca vo vzťahu k postupu mestského súdu zdôraznil, že názorom krajského súdu bol viazaný a ani po opakovanej kontrole súdneho spisu nezistil, že by listinná zásielka s odvolaním bola doručená. Zároveň opätovne uviedol, že z fotokópie poštovej obálky nie je možné prijať záver o doručení poštovej zásielky.

29. Ústavný súd preskúmal príslušný súdny spis mestského súdu a v zhode so zákonným sudcom konštatuje, že odvolanie v listinnej podobe vo forme poštovej zásielky sa v ňom nenachádza. Sťažovateľka sa aj v ústavnej sťažnosti pokúsila tvrdenie o podaní zásielky preukázať kópiou poštovej obálky, avšak z tejto bez ďalšieho nie je možné jednoznačne preukázať jej obsah. Na obálke okrem adresy súdu a sídla sťažovateľky nie je uvedený žiaden údaj, z ktorého by bolo možné vyvodzovať, čo bolo jej obsahom. Len na okraj ústavný súd poukazuje aj na to, že sťažovateľka disponovala informáciou o podanom odvolaní bez autorizácie a absencii listinnej zásielky minimálne od momentu, keď jej mestský súd doručil napadnuté upovedomenie krajského súdu (13. júla 2023), ale návrh na odpustenie zmeškania lehoty podľa § 122 CSP v zákonom stanovenej lehote 15 dní od získania tejto informácie nepodala.

30. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti presvedčenie o nesprávnom postupe odôvodňovala aj poukazom na závery ústavného súdu vyjadrené v náleze č. k. III. ÚS 269/2022 z 12. januára 2023. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že tieto závery z dôvodu rozličných okolností nie je možné aplikovať vo veci sťažovateľky. V uvedenom náleze bola totiž sporná otázka o povinnom zastúpení advokátom v nadväznosti na samotnú realizáciu elektronického podania. Inými slovami, či je koncipient oprávnený na základe konkrétneho splnomocnenia odoslať z elektronickej schránky advokáta ním spísané dovolanie.

31. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutými upovedomeniami mestského súdu a krajského súdu a namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

32. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci (odklad vykonateľnosti) stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu